

שכתוב ויאסף רגליו אל המטה, ויאירה הלכנה, ונמצאת בשלמות. ואז ודאי שנינו, יעקב אבינו לא מת. כיון שראה יעקב (סדר) צד שלם, מה שלא נמצא כף לבן אדם אחר, שמח ושבח את הקדוש ברוך הוא, ופתח וברך את בניו, כל אחד ואחד כראוי לו.

רבי יוסי ורבי ייסא היו הולכים בדרך, אמר רבי ייסא, הרי ודאי שנינו, כל בני יעקב נתקנו בסדר שלם והתברכו כל אחד ואחד כראוי לו, מה נאמר בפסוק הנה, שכתוב מאשר שמנה לחמו וגו' אמר לו, לא ידעתי, כי לא שמעתי מהמנורה הקדושה, אלא אתה ואני נלף למנורה הקדושה. הלכו. כשהגיעו לרבי שמעון, אמרו דבר ושאלו שאלה. אמר להם, ודאי סוד החכמה הוא.

פתח ואמר, (שופטים ה) אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון. למה ישב שם? אלא מי שישב על שפת הים, משתמש בתפנוקי העולם. [וכאן אשר זהו פתח עליון של צדיק (של צדק), כשמתברר לחוריק ברכות לעולם. וכאן סמוך לפסוק הנה מאשר שמנה, לפתח העליון, שמשם מורקים ברכות לעולם] ופתח זה נודע תמיד בפרכות של העולם, ונקרא אשר, וזהו עמוד מאותם עמודים שהעולם עומד עליהם.

והמקום שנקרא לחם עני, מאותו מקום נתקן [ההוא]. זהו שכתוב מאשר שמנה לחמו. מה שהיה לחם עני, הפך להיות לחם [עני] פנג [שמנה], משום שהריק וזרק בו ברכות ותפנוקים, וסוף הפסוק מוכיח - והוא יתן מעדני מלך. מי המלך? זו כנסת ישראל, שממנה נזון בתפנוקי עולם, וזה נותן

ואתקריב מזרח במערב. הָדָא הוּא דְכִתְיב וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמֶּטֶה, וַאֲתַנְהִיר סִיְהָרָא, וַאֲשַׁתְּפַח בְּשְׁלִימוֹ. וְכִדִּין וְדָאי תַנִּינָן, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מִית. כִּיּוֹן דְּחֻמָּא יַעֲקֹב (ס"א סדורא) סְטָרָא שְׁלִים, מַה דְּלֹא אֲשַׁתְּפַח הָכִי לְבַר נֶשׁ אַחְרָא, חֲדִי, וְשִׁבַּח לִיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּפְתַח וּבְרִיךְ לְבָנוּי, כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת לִיהּ.

רבי יוסי ורבי ייסא הוו אזלי בארְחָא. אָמַר רַבִּי יִיסָא הָא וְדָאי תַנִּינָן, כֹּל בְּנוֹי דְיַעֲקֹב אֲתַקְנוּ בְּסִדּוּרָא שְׁלִים, וַאֲתַבְּרְכוּ כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת לִיהּ, מָאִי קָא גִימָא בְּהָאֵי קָרָא, דְכִתְיִב, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנֵה לְחֻמוֹ וְגוֹ'. אָמַר לִיהּ, לֹא יִדְעָנָא, בְּגִין דְּלֹא שְׁמַעְנָא בִּיהּ מִבוּצִינָא קִדִּישָׁא, אֲלֵא אַנְתָּ וְאַנָּא נִיזִיל לְגַבִּי בּוּצִינָא קִדִּישָׁא. אֲזִילי, כִּד מָטוּ לְגַבִּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמְרוּ מְלָה וְשִׁאִילוּ שְׁאִילְתָּא. אָמַר לוֹן, וְדָאי רְזָא דְחֻכְמָתָא הוּא.

פתח ואמר, (שופטים ה) אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון. אמאי יתיב תמן. אלא מאן דיתיב בשפתא דימא, אשתמש בתפנוקי עלמא. (והקא אשר דא פתחא עלאה דצדיק (ס"א דצדק) כד אתברכא לארקא ברבאן בעלמא. ס"א והקא סמוך להאי קרא, מאשר, שמנה לפתחא עלאה דמתמן אתרקו ברבאן לעלמא) והאי פתחא אשתמודע תדיר לברכאן דעלמא ואקרי אשר, ודא הוא עמודא מאינון דקאים עלמא עליהו.

וההוא אתר דאקרי לחם עוני, מההוא אתר אתקין (ההוא). הָדָא הוּא דְכִתְיִב מֵאֲשֶׁר שְׁמְנֵה לְחֻמוֹ, מַה דְּהוּא לְחֻמָּא דְמִסְפָּנָא, אֲתַהֲדֵר לְחֵם (עוני) פנג (שמנה). בְּגִין דְּאָרִיק וְאָרְמִי בִּיהּ בְּרַכָּא וְתַפְנוּקִין, וְסוּפָא דְקָרָא אוֹכַח, וְהוּא יִתֵּן מַעְדְּנֵי מְלָךְ. מָאִן מְלָךְ, דָּא

למלך הזה כל הברכות, כל שמחה וכל טוב הוא נותן, וממנה יוצאים. אמרו, אם לא באנו לעולם אלא רק לדעת את זה - טוב לנו.

ראובן היה בכור של יעקב. אמר רבי חייא, לו ראוי הכל, והכל העבר ממנו, ונתנה המלכות ליהודה, הבכורה ליוסף, והפנה אל ללוי. זהו שכתוב פחו פמים אל תותר, לא תשאר בהם. ומה שאמר כחי וראשית אוני, כאן ברכו והפקירו אצל הקדוש ברוך הוא.

ראהוב המלך, [שבקש מהמלך לעשות לו טובה] [שהיה לו בן [וצה שהמלך יעשה לו טובה] יום אחד עבר בנו בשוק. אמר למלך, זה בני, ודאי אהוב נפשי. שמע המלך, וידע שזה בקש על בנו. כך יעקב אמר, ראובן בכרי אתה כחי וגו'. כאן צוה את המלך.

פחו פמים אל תותר. כאן אמר מה שארע לו, שלא נשאר [לו] בארץ ונזרק לחוץ לארץ. כנגד זה ממנה [תחום] אחד מצד המשפן העליון שממנה תחת יד מיכאל, ויש אומרים תחת יד גבריאל. ומיכאל הוא ראש בכל מקום מצד של החס"ד, וגבריאל מצד של שמאל של גבור"ה, ויהודה עד רד עם אל, צד הגבורה, נקרא בית דין, וסמוך לו ראובן. ואף על גב שמלכות היתה של יהודה, ראובן סמוך כנגדו היה.

אמר רבי שמעון, עתידים אותם בני ראובן לעורר שני קרבות בתוך הארץ. בא ראה, כתוב כחי - בגלות מצרים. וראשית אוני - שהם היו ראשונים לאחיהם לקרב. יתר שאת - לגלות אשור,

אוני, דאינון הוו קדמאי

כנסת ישראל, דמנה אתון בתפנוקי עלמא. ודא זיהב להאי מלך כל ברכאן, כל חידו וכל טיבו. הוא זיהב ומנה נפקי. אמרו, אי לא אתינא לעלמא, אלא למנדע דא, טב לן.

ראובן בוכרא דיעקב הוה, אמר רבי חייא, ליה הוה אתחזי כללא, ואתעבר מינה כללא, ואתיזב מלכו ליהודה, בכירותא ליוסף, כהונתא ללוי. הדא הוא דכתיב, פחו פמים אל תותר, לא תשתאר בהו. ומה דאמר כחי וראשית אוני, הכא ברכיה ופקדיה לקודשא בריהוה הוא.

רחימא דמלפא, [דבעא מן מלפא למעבר ביה טיבו] [נ"א דתוה ליה ברא וסוה בעי דמלפא ועבד ליה טיבו]

יומא חד אעבר בריה בשוקא, אמר למלפא, דא הוא ברי, ודאי רחימא דנפשאי. שמע מלפא, וידע דהא שאיל על בריה. כך יעקב אמר, ראובן בכורי אתה כחי וגו', הכא פקדיה למלפא.

פחו פמים אל תותר, הכא אמר מה דארע ליה, דלא אשתאר [ליה] בארעא, ושדי ליה לבר מארעא. לקבל דא, חד ממנא [תחומא] מסטרא דמשפנא לעילא, די ממנא תחות ידא דמיכאל, ואמרי לה תחות ידא דגבר"אל. ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחס"ד, וגבריאל מסטרא דשמאלא דגבור"ה. [הושע יב] ויהודה עד רד עם אל, סטר גבורה, בי דינא אקרי, וסמיך ליה ראובן, אף על גב דמלכו הוה דיהודה, ראובן סמוך לקבליה הוה.

אמר רבי שמעון, זמינין אינון בני ראובן, לאגחא תרין קרבין בגו ארעא. תא חזי, פתיב כחי, בגלותא דמצרים. וראשית